

SPRAWOZDANIE

z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za rok 2022

Niniejsze sprawozdanie zostało sporządzone na podstawie art.179 ust.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 447 z późn. zm.), który zobowiązuje Wójta do złożenia Radzie Gminy rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny do dnia 31 marca każdego roku.

Katalog zadań zawarty w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pozwala na stworzenie w gminie spójnego systemu pomocy dziecku i rodzinie. Do zadań gminy zgodnie z ustawą należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej;
- 6) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;
- 7) sporządzanie sprawozdań rzeczowo - finansowych z zakresu wspierania rodziny;
- 8) realizacja zadań wynikających z programów z zakresu wspierania rodziny.

Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 447 z późn. zm.), w gminie Rypin zatrudniono asystenta rodziny. Asystent rodziny jest profesją w systemie wspierania rodziny, wprowadzoną ustawą o wspieraniu rodziny, której cechami charakterystycznymi są kompleksowe działania podejmowane wobec rodziny, polegające przede wszystkim na towarzyszeniu rodzinie, z zachowaniem profesjonalnych relacji, w pokonywaniu trudności, poprawie funkcjonowania i zmianie

niekorzystnych dla rodziny sytuacji kryzysowych. Ponadto w ramach swoich obowiązków asystent rodziny jest zobowiązany zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku podejmowania działań na rzecz rodziny, której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, do opracowania i realizacji planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, z uwagi na konieczność skoordynowania działań z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.

Zadania asystenta rodziny realizowane są zgodnie z przepisami ustawowymi i polegają przede wszystkim na prowadzeniu pracy z rodzinami, u których występuje wiele sprzężonych problemów, do których należą m.in.: niskie umiejętności opiekuńczo-wychowawcze i prowadzenia gospodarstwa domowego, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo, przewlekła choroba, niepełnosprawność, przemoc, wyuczona bezradność, zaburzenia psychiczne, których występowanie powoduje trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Wspieranie rodziny, w ramach pracy asystenta rodziny, jest procesem długotrwałym, dającym bardzo trudno osiągalne i wymierne efekty działania, powodującym doprowadzenie rodziny do istotnych zmian postępowania członków rodziny i ich sytuacji życiowej, niwelowania destruktywnych zachowań członków rodziny, samodzielności w realizowaniu spraw rodzinnych, podniesieniu jakości życia członków rodziny. Działania asystenta rodziny ukierunkowane są przede wszystkim na utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku.

Asystent rodziny pracuje z rodzinami wieloprogowymi. Wymaga to od niego szerokiej wiedzy i umiejętności niezbędnych do realizacji zadań oraz profesjonalizmu zachowań w trudnych okolicznościach.

Model pracy z rodziną objętą asystą rodzinną zakłada współpracę pracownika socjalnego i asystenta rodziny na każdym etapie pracy z rodziną. Współpraca pracownika socjalnego z asystentem rodziny ma charakter ciągły, począwszy od fazy planowania, konstruowania długoterminowych celów (w oparciu o narzędzie jakim jest plan pracy z rodziną i kontrakt socjalny), również poprzez pozostałe fazy: realizacji planu (radzenie sobie z napotkanymi przeszkodami, podejmowanie interwencji, dokonywanie koniecznych zmian w ustalaniu celów głównych i szczegółowych zawartych w kontraktach socjalnych i planach pracy, współpraca z partnerami w obszarze wspierania rodziny), a także w fazie monitorowania rodziny. Pracownik socjalny w początkowym etapie współpracy służy asystentowi, zarówno posiadaną wiedzą teoretyczną, jak i swoim doświadczeniem w pracy z konkretną rodziną. Natomiast w etapach późniejszych współpraca polega na wymianie posiadanych informacji – często znacznie szerszych ze strony asystenta z uwagi na dużą częstotliwość kontaktów oraz zdobyte przez członków rodziny zaufanie. Jednak to pracownik socjalny podejmuje ostateczne decyzje w ważnych kwestiach dotyczących rodziny i wyznacza wspólne kierunki działań dla siebie i asystenta rodziny, mające na celu wsparcie

potrzebujących rodzin.

Współpraca pomiędzy pracownikami oparta jest na partnerstwie, rozwoju kompetencji, współpracy merytorycznej, rozwoju osobistym i rozwoju samoświadomości. Pracownik socjalny włącza asystenta rodziny w spotkania o charakterze interdyscyplinarnym, celem nawiązania jak największej sieci kontaktów, która następnie stanowić będzie jego kapitał kompetencyjny. Współpraca tych pracowników ma na celu wzajemne uzupełnianie się w zakresie posiadanych zasobów i podejmowanie jednolitego kierunku działań wobec adresatów pracy socjalnej. Asystent rodziny i pracownik socjalny uzupełniają się w podejmowanych działaniach, by jak najlepiej pomóc rodzinom słabszym społecznie.

Asystent rodziny zatrudniony w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Rypinie realizuje w szczególności następujące zadania:

- pomaga w poprawie sytuacji bytowej oraz w uzyskaniu samodzielności materialnej;
- udziela pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- udziela pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- wspiera aktywność społeczną rodzin;
- udziela pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- udziela pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych (zapisy do terapeuty);
- udziela pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych;
- prowadzi dokumentację dotyczącą pracy z rodziną w zakresie opracowania i realizacji planu pracy z rodziną;
- dokonuje okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
- monitoruje funkcjonowanie rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- współpracuje z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodzin;
- współpracuje z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną;
- podejmuje działania interwencyjne i zaradcze w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.

Asystent realizując plan pomocy rodzinie współpracował przede wszystkim z:

- 1) Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej w Rypinie,
- 2) placówkami oświatowymi,

- 3) Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rypinie,
- 4) służbą medyczną (np. lekarze rodzinni, poradnia),
- 5) Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Rypinie,
- 6) Komendą Powiatową Policji w Rypinie,
- 7) Sądem.

Gminny program wspierania rodziny przyjęto uchwałą Nr XV/127/20 Rady Gminy Rypin z dnia 4 lutego 2020 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022.

Celem programu jest:

Cel 1. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.

Cel 2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka.

Cel 3. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.

Realizacja programu w 2022 roku przedstawia się następująco:

Cel 1. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.

1.1. Monitoring sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami/rodzin dysfunkcyjnych oraz analiza zjawisk rodzących potrzebę ubiegania się o pomoc.

W ramach tego zadania Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rypinie prowadzi monitoring sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami.

Wskaźniki realizacji zadania

Najczęstszymi przyczynami udzielania pomocy w szczególności było:

- ubóstwo – 427 rodzin,
- bezrobocie – 54 rodziny,
- niepełnosprawność – 50 rodzin,
- długotrwała lub ciężka choroba – 48 rodzin,
- potrzeba ochrony macierzyństwa (w tym wielodzietność) – 40 rodzin,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – 26 rodzin,
- alkoholizm – 16 rodzin,
- przemoc w rodzinie – 7 rodzin,
- bezdomność – 3 rodziny.

W roku 2022 przeprowadzono 949 wywiadów środowiskowych.

1.2. Współpraca z kuratorami sądowymi, policją, szkołami, i innymi instytucjami w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych.

W ramach zadania Ośrodek prowadzi stałą współpracę, w szczególności ze szkołami, Komendą

Powiatową Policji, Powiatowym Urzędem Pracy, Kuratorami Sądowymi, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, w zakresie monitoringu wspólnych klientów, poprzez spotkania i wymianę informacji.

Wskaźniki realizacji zadania

- liczba podjętych interwencji – 13,
- liczba osób objętych wsparciem – 48.

1.3. Praca socjalna polegająca na wzmacnianiu lub odzyskiwaniu przez rodzinę zdolności do pełnienia prawidłowych funkcji w społeczeństwie.

W ramach tego zadania prowadzono pracę socjalną mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu bądź odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie.

Wskaźniki realizacji zadania

- liczba rodzin objętych wsparciem w postaci pracy socjalnej – 519 rodzin.

1.4. Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień, terapii dla ofiar i sprawców przemocy domowej.

Pracownicy socjalni, członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego, Asystent rodziny oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych motywują i zobowiązują osoby uzależnione do podjęcia terapii. W roku 2022 do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęło 6 wniosków.

Wskaźniki realizacji zadania

- liczba osób, które podjęły terapię – 1,
- liczba osób, które ukończyły terapię – 1,
- liczba wszystkich założonych Niebieskich Kart – 7.

1.5. Dążenie do reintegracji rodzin poprzez pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej.

W przypadku podejmowania działań na rzecz rodziny, której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, asystent zobowiązany jest do opracowania i realizacji planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, z uwagi na konieczność skoordynowania działań z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.

Wskaźniki realizacji zadania

- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej – 1.

1.6. W zależności od zdiagnozowanych potrzeb zapewnienie opieki rodzinom przeżywającym

trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez asystenta rodziny.

Asystent rodziny jest profesją w systemie wspierania rodziny, wprowadzoną ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, której cechami charakterystycznymi są kompleksowe działania podejmowane wobec rodziny i polegające przede wszystkim na towarzyszeniu rodzinie, z zachowaniem profesjonalnych relacji, w pokonywaniu trudności, poprawie funkcjonowania i zmianie niekorzystnych dla rodziny sytuacji kryzysowych. Praca asystenta rodziny odbywa się w miejscu zamieszkania tych rodzin i poza nim, przy aktywnym współdziałaniu i współpracy pracownika socjalnego z rejonu osoby objętej wsparciem asystenta.

Wskaźniki realizacji zadania

- liczba asystentów pracujących na rzecz mieszkańców gminy – 1,
- liczba rodzin, którym przydzielono asystenta - 10.

Cel 2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka.

2.1. Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rypinie realizując zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, udziela rodzinom wsparcia finansowego realizowanego w formach pieniężnych oraz niepieniężnych. Pomoc udzielana jest ze względu na trudną sytuację życiową, przy spełnieniu ustawowego kryterium dochodowego. Ponadto realizuje również wypłaty świadczeń wychowawczych (500+), świadczeń rodzinnych i opiekuńczych, zasiłków dla opiekunów, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, stypendium socjalnego, jednorazowego świadczenia „Za życiem”, dodatków mieszkaniowych, energetycznych, osłonowych, węglowych oraz dla gospodarstw domowych. W stosunku do osób bezrobotnych podejmowano działania zmierzające do ich aktywizacji zawodowej poprzez udział w pracach społecznie użytecznych, w których łącznie uczestniczyło 12 osób.

Wskaźniki realizacji zadania

- świadczenie pieniężne wypłacone z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa - 40 rodzin (216 osób w tych rodzinach), w tym potrzeba ochrony wielodzietności 19 rodzin (133 osoby w tych rodzinach),
- świadczenie pieniężne wypłacone z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - 26 rodzin (98 osób w tych rodzinach), w tym 17 rodzin niepełnych i 9 rodzin wielodzietnych,
- zasiłki rodzinne wraz z dodatkami – 8.518 świadczeń,
- świadczenie pielęgnacyjne – 754 świadczenia,
- zasiłki pielęgnacyjne – 2.143 świadczenia,
- świadczenie z funduszu alimentacyjnego – 599 świadczeń,

- specjalne zasiłki opiekuńcze – 97 świadczeń,
- zasiłki dla opiekunów – 24 świadczenia,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka – 30 świadczeń,
- świadczenie rodzicielskie – 160 świadczeń,
- jednorazowe świadczenie (ustawa „Za życiem”) - 2 świadczenia,
- świadczenie wychowawcze – 7.153 świadczenia,
- stypendium szkolne dla 87 uczniów,
- dodatki mieszkaniowe dla 14 rodzin,
- dodatki energetyczne dla 1 rodziny.

2.2 Objęcie dożywianiem wszystkich potrzebujących dzieci.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rypinie w 2022 roku uczestniczył w realizacji rządowego programu pn. „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. Do sierpnia 2022 r., dzieci, które nie kwalifikowały się do objęcia dożywianiem w ramach programu rządowego, dożywiane były w ramach środków własnych zgodnie z uchwałą Rady Gminy Rypin Nr XXXVI/178/06 z dnia 4 października 2006 r., zmienioną uchwałą Rady Gminy Rypin Nr XXXI/229/22 z dnia 10 lutego 2022 r., a następnie uchyloną uchwałą Rady Gminy Rypin Nr XXXVII/257/22 z dnia 25 sierpnia 2022 r.

Wskaźniki realizacji zadania

- liczba dożywianych dzieci w ramach programu rządowego – 148,
- liczba dożywianych dzieci w ramach środków własnych – 309.

2.3. Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.

Pracownicy socjalni wraz z asystentem rodziny obejmowali monitorowaniem w zakresie sytuacji zdrowotnej rodziny i dzieci wymagające konsultacji medycznej, psychologicznej i psychiatrycznej.

Wskaźniki realizacji zadania

- liczba rodzin objęta monitorowaniem – 22,
- liczba dzieci z rodzin objętych monitorowaniem – 32.

2.4. Objęcie rodzin dysfunkcyjnych profesjonalną pomocą.

Przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Rypinie działa punkt konsultacji psychologiczno-terapeutycznej świadczącej usługi m.in. w zakresie poradnictwa rodzinnego, wychowawczego, psychoterapii uzależnień i współuzależnień.

Wskaźniki realizacji zadania

- liczba osób korzystających z poradnictwa – 72 osoby (227 udzielonych porad).

2.5. Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rypinie ponosi odpłatność za pobyt dzieci z terenu gminy

w rodzinach zastępczych i placówce opiekuńczo-wychowawczej. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, ponosi odpłatność za jego pobyt w pierwszym roku 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka, w drugim roku pobytu 30%, w trzecim i następnym 50%.

Wskaźniki realizacji zadania

- liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych – 17,
- wysokość środków przeznaczonych na pokrycie pobytu dzieci w placówkach – 146.445,02 zł.

Cel 3. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.

3.1. Szczegółowe i wieloaspektowe rozpoznanie sytuacji rodziny przeżywającej trudności.

Wśród rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej jest wiele rodzin wieloproblemowych, to znaczy takich, w których występuje więcej niż jedna dysfunkcja. Z obserwacji pracowników socjalnych wynika, że najczęściej niezaradność rodziny w wychowywaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich czy nadużywanie alkoholu.

Wskaźniki realizacji zadania

- liczba rodzin przeżywających trudności – 71.

3.2. Kierowanie osób uzależnionych na leczenie.

Pracownicy socjalni, pracując z rodziną, w której występuje problem nadużywania alkoholu przez członka rodziny, kierują tą osobę do poddania się leczeniu w stacjonarnym lub niestacjonarnym zakładzie lecznictwa odwykowego, bądź składają wniosek do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Wskaźniki realizacji zadania

- liczba osób, które podjęły terapię – 1,
- liczba osób, które ukończyły terapię – 1.

3.3. Włączenie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Rozwiązywania Przemocy w Rodzinie w rozwiązanie problemu przemocy w rodzinie.

W celu realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie utworzony został zespół interdyscyplinarny. Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki realizacji zadania

- liczba wszystkich założonych Niebieskich Kart – 7.
<u>3.4. Udzielanie rodzinom pomocy finansowej i rzeczowej (w formie żywności, odzieży).</u>
W ramach zadania udzielano rodzinom wsparcia w formie zasiłku celowego na zakup żywności i niezbędnej odzieży.
Wskaźniki realizacji zadania
- liczba rodzin objętych pomocą – 219.
<u>3.5. Przydzielenie rodzinom asystenta rodziny.</u>
Decyzję o przydziale asystenta rodziny do danej rodziny podejmuje Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rypinie na podstawie wniosku pracownika socjalnego i analizy sytuacji danej rodziny. W roku 2022 asystent rodziny pracował z 10 rodzinami i obejmował wsparciem łącznie 29 dzieci. W ramach swoich obowiązków asystent rodziny uczestniczy w spotkaniach zespołu do spraw oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej. Są to zespoły powoływane przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, które monitorują i analizują sytuacje rodzin pod kątem możliwości powrotu dzieci do naturalnego środowiska.
Wskaźniki realizacji zadania
- liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny – 10.
<u>3.6. Udział pracowników socjalnych i asystenta rodziny w szkoleniach dotyczących pracy z rodziną.</u>
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej umożliwia pracownikom podnoszenie kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach i konferencjach.
Wskaźniki realizacji zadania
- liczba szkoleń – 7, - liczba konferencji – 0.

Potrzeby związane z realizacją zadań wykonywanych z zakresu wspierania rodziny w roku 2023:

1. Kontynuacja zatrudnienia asystenta rodziny.
2. Podnoszenie kwalifikacji asystenta rodziny.
3. Podnoszenie kwalifikacji pracowników zajmujących się pracą z rodziną poprzez udział w szkoleniach i innych formach kształcenia.
4. Zapewnienie środków na współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych.
5. Realizacja ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” w związku z urodzeniem dziecka z ciężką chorobą i niepełnosprawnością.

W celu osiągnięcia zamierzonych celów, konieczne jest dalsze współdziałanie osób i jednostek organizacyjnych na terenie gminy działających na rzecz rodziny i dzieci, bowiem wyłącznie praca

zespołowa stanowić będzie pełne i kompleksowe wsparcie.

Sporządzono dnia 10.03.2023 r.

Katarzyna Kalinowska – kierownik GOPS